

EDITORIÁL

Románske literatúry dnes zaznamenávajú množstvo premien a posunov. Týka sa to nielen ich jazykového charakteru, ale aj vnútorného zloženia, geografického rozsvstvenia a samozrejme otázok, ktoré musia riešiť. Hoci sa jednotlivé románske jazyky navzájom dosť líšia, vždy bolo možné odhaliť ich príbuznosť a vycítiť vzájomné súvislosti. Tak ako ostatné kultúrne a historické celky aj románske literatúry s ich jazykmi však žijú v rôznorodom svete, ktorý do nich zasahuje a posúva ich. Navzdory predstavám, že tvoria spoločnú, v podstate dokázateľnú osobitnú entitu, vidíme, že v nich prebiehajú procesy, rozširujúce ich charakter a pole pôsobnosti. Poukázať na tieto premenlivé podoby novej romanity alebo románskosti je cieľom aj predloženého čísla *World Literature Studies*. Nebýva zvykom týmto spôsobom, t. j. podľa jazykových oblastí, koncipovať výskum literárnych javov. Ak sme sa k tomu predsa odhodnali, je to preto, lebo románske literatúry súčasnosti v styku s meniacim sa globálnym svetom prestupujú svoje tradičné hranice a zahŕňajú do seba novovznikajúce prvky reality, jazyka, myslenia, mentality, ktoré z nich na jednej strane robia odlišné javy a na druhej strane odhaľujú doposiaľ nepovšimnuté súčasti. Prejavuje sa to napríklad tým, že ich jazyky sa rozširujú a vťahujú do seba nové výrazy, pochádzajúce z diel autorov z úplne odlišných kultúrnych oblastí, pričom menia nielen pôvodný jazyk, ale spôsob myslenia, obraznosť, cítenie, spôsob vnímania literatúry, kultúry a života vôbec. Súčasne si popri tom románske literatúry uvedomujú rôznorodosť vlastných základov a objavujú pestrosť v styku s odlišnými javmi aj vo vlastnej minulosti. Týmto smerom sa zameralo aj úsilie v krátkom výseku ukázať, ako románske literatúry, konkrétne francúzska, španielska a rumunská, dokázali spracovať a aj dotvoriť podnety odinakiaľ – napríklad zo starých pohanských mýtov, z mýtov indigénneho obyvateľstva amerického kontinentu alebo z bývalých kolónií Afriky. V tomto procese už dávno nie je reč o dominancii kultúr, hoci občas sa to tak formuluje. Naopak. Štúdie, zaradené v čísle, ako malá ukážka z literárneho diania v danej oblasti dokazujú, že tradície románskosti sa stále obnovujú a obohacujú, pretože na jednej strane ťažia z prínosu odlišných kultúr a roztvárajú svoj diapazón, na druhej strane objavujú a vyzdvihujú z vlastnej minulosti ďalšie a ďalšie prvky inakosti, ktoré sa zdali spracované alebo možno aj zabudnuté.

Libuša Vajdová